

6/2017

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 3 • Valtioneuvoston asetukset 3
• **OIKEUSTAPAUKSET** • Korkein oikeus 3 • Korkein hallinto-oikeus 4

► VAHVISTETUT LAIT

● **Laki arvonlisäverolain muuttamisesta, laki Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta, laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 29 ja 73 §:n muuttamisesta, laki tullilain 10 ja 47 §:n muuttamisesta, laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 17 §:n muuttamisesta, laki Verohallinnosta annetun lain 28 ja 30 §:n muuttamisesta sekä laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:n muuttamisesta (523-527/2017)**

HE 45/2017 vp
VaVM 3/2017 vp

Lait tulevat voimaan 1.1.2018.

Tullin tehtäväksi säädetty tavaroiden maahantuonnin arvonlisäverotus siirretään Verohallinnon tehtäväksi siltä osin kuin kyse on arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkittyjen yritysten tekemistä tuonneista. Tulli valvoo kuitenkin tältäkin osin arvonlisäveron oikeellisuutta tulliselvitykseen liittyvän valvonnan yhteydessä ja vastaa rikostutkinnasta. Tullille jää maahantuontien arvonlisäverotus muiden kuin arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkittyjen tekemien tuontien osalta. Tulli vastaa myös sellaisten luonnollisten henkilöiden tekemien tuontien verotuksesta, jotka eivät liity tuojan liiketoimintaan, sekä tullisäännösten vastaisen tuonnin verotuksesta. Verohallinnon vastuulle siirrettävässä maahantuonnin arvonlisäverotuksessa sovelletaan yleisiä arvonlisäverolain, oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain ja veronkantolain verotus-

menettelyä ja veronkantoa koskevia säännöksiä. Tuojat ilmoittavat tuonnista suoritettavan veron oma-aloitteisesti veroilmoituksellaan niin kuin muutkin verokaudelle kohdistettavia liiketoimia koskevat tiedot. Tuonnista suoritettava vero kohdennetaan samalle kuukaudelle kuin sitä koskeva vähennyskin. Jos tuodut tavarat käytetään kokonaan vähennyskelpoiseen tarkoitukseen, ei tuonnin osalta jää veroa maksettavaksi. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettuun lakiin lisätään säännökset Tullin Verohallinnolle annettavista tiedoista ja verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettuun lakiin Verohallinnon Tullille annettavista tiedoista. Säännöshedotuksia sovelletaan pääsääntöisesti myös Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välisissä tuonneissa.

● **Laki joukkolainanhaltijoiden edustajasta, laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta, laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta, laki vakuutusyhtiölain 2 luvun 16 §:n muuttamisesta, laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain muuttamisesta, laki arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n muuttamisesta, laki joukkorahoituslain 1 §:n muuttamisesta ja laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 4 luvun 3 §:n muuttamisesta (574-581/2017)**

HE 48/2017 vp
TaVM 12/2017 vp

Lait tulivat voimaan 1.9.2017.

Laissa joukkolainanhaltijoiden edustajasta edustajalla tarkoitetaan elinkeinonharjoittajaa, joka on sitoutunut joukkolainanhaltijoiden yhteiseen lukuun toimimaan joukkolainan ehdoissa sovitulla ta-

valla. Lain säännökset ovat pääosin tahdonvaltaisia eli niistä voidaan sopimuksella poiketa. Kuitenkin säännökset, jotka koskevat edustajan velvollisuutta kohdella joukkolainanhaltijoita yhdenvertaisesti ja noudattaa hyvää arvopaperimarkkinatappaa, edustajan tiedonantovelvollisuutta sekä velvollisuutta pitää toisen omaisuus erillään edustajan varoista ovat pakottavia. Vain erityiseen julkiseen rekisteriin merkitty elinkeinonharjoittaja saa toimia edustajana, jos joukkolainasta on julkaistu tai julkaistaan arvopaperimarkkinalaisa tarkoitettu esite tai jos joukkolainan osuudet otetaan kaupankäynnin kohteeksi säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä. Muutoin edustajana voi toimia myös rekisteröitymätön elinkeinonharjoittaja. Elinkeinoharjoittajan on oltava oikeushenkilö eikä yksityishenkilö voi toimia edustajana. Rekisteri- ja valvontaviranomaisena toimii Finanssivalvonta. Edustajalla on tiedonantovelvollisuus sekä velvollisuus joukkolainalle annettujen vaakuksien ja asiakasvarojen erillään pitoon, säilyttämiseen ja käsitteilyyn luotettavalla tavalla.

● **Maakaasumarkkinalaki, laki maakaasun siirtoverkonhaltijan eriyttämisestä, laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain muuttamisesta, laki sähkömarkkinalain muuttamisesta ja laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (587-591/2017)**

HE 50/2017 vp
TaVM 11/2017 vp

Lait tulevat voimaan 1.1.2018, kuitenkin laki sähkömarkkinalain muuttamisesta tuli voimaan 1.9.2017.

Lait sisältävät säännökset Suomen soveltamien maakaasumarkkina-

direktiivin eristyneiden markkinoiden poikkeuksien päättymisestä. Maakaasumarkkinat avataan kilpailulle EU:n maakaasun sisämarkkinoita koskevien säännösten mukaisesti vuoden 2020 alusta, kun putkiyhteys Suomesta Baltian kaasuverkkoon otetaan käyttöön. Keskeisiä muutoksia ovat verkkoon pääsy maakaasun siirto- ja jakeluverkoissa, pääsy maakaasuverkon ulkopuolella sijaitseviin nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistoihin sekä maakaasun siirtoverkon eriyttäminen maakaasun toimittamisesta ja tuotannosta ns. tosiasiallisen eriyttämisen mallin mukaisesti. Maakaasun tukku- ja vähittäismyynnin sekä jakelun sääntely kevenee. Maakaasun tukku- ja vähittäismyynnin hinnoittelun erityissääntelystä luovutaan suurelta osalta. Sähkö- ja maakaasumarkkinalakien säännökset rajoittavat sähkön ja maakaasun siirron ja jakelun maksujen korotuksen 12 kuukauden pituisen tarkastelujakson aikana enintään 15 prosenttiin siirron tai jakelun verollisesta kokonaishinnasta.

▶ HALLITUKSEN ESITYKSET

● Hallituksen esitys (HE 93/2017 vp) eduskunnalle laiksi ydinenergilain muuttamisesta.

Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön Euroopan unionin neuvoston antama direktiivi ydinturvallisuudirektiivin muuttamisesta. Lakiin lisättäisiin säännökset ydinturvallisuuteen ja ydinjätehuoltoon liittyvästä itse- ja vertaisarvioinnista sekä niiden toteuttamisesta, luvanhaltijan tietojenantovelvollisuudesta sekä lupaviranomaisen toteuttamasta kuulemisesta lupavaiheessa. Ydinlaitosten ydinturvallisuuteen liittyviin luvanhaltijan velvollisuuksia koskeviin säännöksiin tehtäisiin eräitä täsmennyksiä. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset kansallisen ydinjätehuollon ohjelman laatimisesta ja seurannasta. Edellä mainittujen lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi siitä nykyisin puuttuvat säännökset ydinlaitosten käytöstä poistamista koskevasta luvasta. Ydinlaitosten painelaitteita koske-

via säännöksiä päivitetäisiin. Esityksessä ehdotetaan lisäksi eräitä säädösteknisiä täsmennyksiä ja korjauksia ydinjätehuollon kustannuksiin varautumista ja tutkimustoiminnan rahoittamista koskeviin säännöksiin. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2018.

● Hallituksen esitys (HE 94/2017 vp) eduskunnalle laeiksi työsuojelun valvonnasta ja työpäivän työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain sekä työturvallisuuslain muuttamisesta.

Työsuojelun valvonnasta ja työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä siihen säännös, joka velvoittaisi työnantajaa viipymättä ilmoittamaan työsuojeluviranomaiselle kaikista sellaisista vaaratilanteista ja onnettomuuksista, joiden johdosta ympäristöön on saatanut levitä ihmiselle vaarallinen biologinen tekijä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työturvallisuuslakia siten, että lakiin lisättäisiin säännös, joka velvoittaisi työnantajaa pitämään luetteloa niistä työntekijöistä, jotka ovat altistuneet ihmisille vaarallisille biologisille tekijöille. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2018.

▶ VALTIONEUVOSTON ASETUKSET

● Valtioneuvoston asetus metsästysasetuksen muuttamisesta. (516/2017)

Asetus tuli voimaan 7.8.2017. Asetuksen 20 §:n 4 momentissa säädetty velvollisuus suorittaa joussimetsästystä koskeva ampumakoe metsäkauriin metsästyksessä tulee kuitenkin voimaan vasta 1.1.2018.

Metsästysasetukseen (666/1993) tehdään metsästyslain muuttamisesta annetun lain (504/2017) edellyttämät muutokset. Mainittu laki tulee pääosin voimaan 1.8.2017. Asetuksessa säädetään saalisilmoituksesta, joka on tehtävä tietyistä saaliiksi saaduista eläimistä. Asetuksessa säädetään tarkemmin villisian metsästyksessä sallitun aittauksen käytöstä. Lisäksi asetuksessa säädetään riistaeläimistä, joi-

den metsästyksessä edellytetään ampumakokeen suorittamista. Ampumakoesääntelyä muutetaan myös siten, että villisian metsästyksessä ampujana toimivalta edellytetään ampumakokeen suorittamista. Metsästysjousen käyttö sallitaan pienten hirvieläinten, muflonin ja villisian metsästyksessä. Ampumakoe edellytetään myös jousimetsästyksessä eräissä tapauksissa. Asetukseen tehdään edellä mainittujen muutosten johdosta myös muita vähäisempiä tarkennuksia.

▶ KORKEIN OIKEUS

KKO:2017:55

Työsopimus – Määräaikainen työsopimus – Työn tarjoamis- ja koulutusvelvollisuus

H oli työskennellyt 3.3.2003 – 31.12.2011 kuntayhtymän palveluksessa yhtäjaksoisesti 16 määräaikaisessa työsuhhteessa sosiaalityöntekijänä. Hänellä ei ollut sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain mukaista kelpoisuutta tehtävään. Kuntayhtymällä katsottiin olleen lailliset perusteet solmia työsopimuksia H:n kanssa toistuvasti määräaikaisina.

Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että kuntayhtymä oli laininlyönyt työn tarjoamis- ja koulutusvelvollisuutensa asiassa. Kun se oli päättänyt työsopimuksen työsopimuslaissa säädettyjen perusteiden vastaisesti, se velvoitettiin maksamaan H:lle korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä.

TSL 1 luku 3 § 2 mom (55/2001)
TSL 1 luku 3 § 2 mom (1224/2010)
TSL 1 luku 3 § 3 mom (1224/2010)
TSL 2 luku 2 § 2 mom (55/2001)
TSL 2 luku 2 § 3 mom (55/2001)
TSL 7 luku 4 §

KKO:2017:56

Luvattoman taksiliikenteen harjoittaminen – Erehdys – Kieltoerehdys – Menettämisseuraamus – Hyödyn menettäminen

A oli liittynyt palveluun, jossa välitettiin henkilökuljetuksia mobiilisolvelluksen (Uber-sovellus)

avulla, ja ajanut henkilöautollaan palvelun kautta tietoonsa saamia kuljetuksia korvausta vastaan. Hänen katsottiin harjoittaneen ammattimaista henkilöliikennettä henkilöautolla ilman taksiliikenne-laissa edellytettyä taksilupaa, ja hänet tuomittiin rangaistukseen luvattoman taksiliikenteen harjoittamisesta.

Kysymys myös siitä, miltä osin A:n kuljetuksista saamat palkkiot oli tuomittava valtiolle menetyksi rikoksen tuottamana hyötynä. Ks. KKO:2011:61 Vrt. KKO:2004:73 KKO:2007:1

TaksiliikenneL 28 § 1 mom
RL 4 luku 2 §
RL 10 luku 2 § 1 mom (875/2001)

KKO:2017:57

Pakottaminen – Rikokseen osallisuus – Yllytys – Rikosten yhtyminen – Lainkonkurrenssi – Toissijaisuuslauseke

A oli uhkaamalla katkoa B:n sormet pakottanut B:n ryöstämään elintarvikeliikkeen. A tuomittiin yllytyksestä ryöstöön ja B ryöstöstä. Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla A:n katsottiin syyllistyneen myös pakottamiseen.

RL 5 luku 5 §
RL 25 luku 8 §
RL 31 luku 1 §

KKO:2017:58

Konkurssi – Konkurssin edellytykset – Oikeudenkäyntimenetely – Tutkimatta jättäminen – Osakeyhtiö – Yhtiökokouksen toimivalta

Osakeyhtiö, jonka koko osakekannan omisti konkurssiin asetettu toinen osakeyhtiö, oli ollut selvitystilassa. Selvitysmies ei ollut hakenut ylivelkaista yhtiötä konkurssiin. Yhtiökokouksen yksimielisellä päätöksellä oli päätetty lopettaa selvitystila ja hakea yhtiö konkurssiin. Yhtiölle ei ollut valittu uutta johtoa eikä sitä yhtiön ilmoituksen mukaan voitu varojen vähäisyydestä johtuen asettaa uudestaan selvitystilaan.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, etteivät osakkeenomistajat olleet toimivaltaisista päättämään

yhtiön omaisuuden luovuttamisesta konkurssiin.

OYL 5 luku 2 § 2 mom
OYL 20 luku 25 §
KonkL 7 luku 5 § 2 mom

KKO:2017:59

Rangaistuksen määrääminen – Yhdyskuntapalvelu – Muuntaminen vankeudeksi

Vastaaja oli tuomittu kahdella peräkkäisellä tuomiolla ehdottomiin vankeusrangaistuksiin. Kummasakin tuomiossa oli määrätty, että vastaajalle aiemmin tuomitut yhdyskuntapalvelut oli suoritettava vankeutena.

Korkein oikeus katsoi, että yhdyskuntapalvelujen suorittamista vankeutena koskeva määräys jälkimmäisessä tuomiossa oli ollut lainmukainen, koska tuomiota annettaessa ensimmäinen tuomio ei ollut ollut lainvoimainen ja koska Rikosseuraamuslaitos voi huolehtia siitä, ettei samaa rangaistusta panna täytäntöön kahdesti.

L yhdyskuntapalvelusta (1055/1996) 11 §
L yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta 82 §

► KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2017:101

Hallintoriita – Omaishoidon tuen hoitopalkkion takaisinperintä – Sosiaalihuoltolain mukainen palvelu tai etuus – Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen – Oikeudenkäyntimaksu

Hallinto-oikeus oli hallintoriitaa koskevassa päätöksessään velvoittanut omaishoitajana toimineen A:n suorittamaan B:n kaupungille hänelle perusteettomasti maksetut omaishoidon tuen hoitopalkkiot. Hallinto-oikeus oli hylännyt kaupungin vaatimuksen siitä, että A velvoitettaisiin korvaamaan kaupungille hallinto-oikeudessa aiheutuneena oikeudenkäyntikuluna kaupungin maksettavaksi päätöksestä tullut 250 euron oikeudenkäyntimaksu.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että asian saattaminen hallinto-oikeuden käsiteltäväksi oli johtunut siitä, ettei A ollut vapaaehtoisesti suorittanut B:n kaupungin vaatimaa rahamäärää. Saadaksesen hoitopalkkioiden takaisinperintää koskevassa asiassa täytäntöönpanokelpoisen päätöksen B:n kaupungin oli ollut haettava hoitopalkkioiden takaisin maksamista hallintoriitaitse hallinto-oikeudessa. A:n ei kuitenkaan voitu katsoa esittäneen asiassa hallintolainkäyttölain 74 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla ilmeisen perusteetonta vaatimusta hallinto-oikeudessa. Asian arvioinnissa annettiin merkitystä myös sille, että omaishoidon tuen osalta kysymys oli sosiaalihuoltolaisa tarkoitettuun palveluun tai etuuteen liittyvästä asiasta. Häntä ei siten voitu velvoittaa korvaamaan B:n kaupungille sen vaatimaa oikeudenkäyntimaksua.

Hallintolainkäyttölaki 73 § ja 74 § 1 ja 3 momentti

KHO:2017:102

Lastensuojelu – Yhteydenpidon rajoittaminen – Toimivalta – Viranhaltija

Alaikäisen lapsen ja tämän isoäidin yhteydenpitoa oli rajoitettu 17.4.–30.11.2015 perusturvakuntayhtymän sosiaalihuollon viranhaltijan päätöksellä. Päätöksen tehnyt sosiaalihuollon viranhaltija E ei ollut lastensuojelulain 13 §:n 2 momentin mukainen sosiaalihuollon johtava viranhaltija.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei yhteydenpidon rajoittamista koskeva asia yksinomaan luonteensa vuoksi ole joka tilanteessa kiireellinen lastensuojelulain 63 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Nyt kysymyksessä olevissa olosuhteissa asiassa ei ollut kyse sellaisesta kiireellisestä tilanteesta, että sosiaalihuollon viranhaltija E:llä olisi ollut toimivalta päättää yhteydenpidon rajoittamisesta lastensuojelulain 63 §:n 2 momentin ja 13 §:n 1 momentin nojalla. Myöskään asiassa esitetty kiireellisiä tilanteita koskeva delegointipäätös ei antanut viranhaltijalle toimivaltaa päättää yhteydenpidon rajoittamisesta muissa kuin kiireellisissä tilanteissa.

Koska kysymys ei ollut kiireellisesti tilanteesta eikä perusturvakuntayhtymän sosiaalihuollon viranhaltija E:llä siten ollut toimivaltaa päättää yhteydenpidon rajoittamisesta, viranhaltijan ja hallinto-oikeuden päätökset yhteydenpidon rajoittamisesta oli kumottava.

Lastensuojelulaki 13 § (88/2010) 1–4 momentti, 63 § 2 momentti
StVM 59/2006

KHO:2017:103

Toimeentulotuki – Toimeentulotuen myöntäminen – Selvitysvelvollisuus – Hakijan velvollisuus tietojen antamiseen

Toimeentulotuen hakijan velvollisuus antaa viranomaiselle asian käsittelyä varten luotettava selvitys toimeentulotuen myöntämiseen vaikuttavista menoistaan, tuloistaan ja varoistaan koskee myös tiliotteita. Viranomaisen oikeus pyytää asiakkaan tilitietoja rahalaitoksilta sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 20 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa ei korvaa asiakkaan velvollisuutta esittää itse tiliotteensa.

Laki toimeentulotuesta 14 § 3 momentti, 15 § 1 ja 2 momentti ja 17 § 1 momentti

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 12 § 1 momentti ja 20 §
Ks. ja vrt. KHO 2006:92.

KHO:2017:104

Kunnallinen viranhaltija – Palkkaa vastaava korvaus – Hallintoriita – Kuuden kuukauden määräaika – Myöhästynyt hakemus – Hallintoriita-asiassa ei samanaikaisesti valitusta

A vaati X:n kaupungille osoittamassaan kirjelmässä 21.11.2013, että X:n kaupunki maksaa hänelle 20 kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 3 §:n 3 momentin nojalla, koska A oli otettu ilman laillista perustetta 28 peräkkäiseen määräaikaisen tuntiopettajan virkasuhteeseen. Viimeinen virkasuhde oli päättyneenä 31.7.2013. X:n kaupunginhallitus hylkäsi A:n korvausvaatimuksen 14.4.2014 ja A:n tekemän oikaisuvaatimuksen 24.6.2014.

A valitti oikaisuvaatimuksen hylkäävästä päätöksestä hallinto-oikeuteen ja vaati, että hänelle tuli suorittaa edellä tarkoitettu korvaus. Hallinto-oikeus käsitteli A:n valituksen osittain hallintoriitahakemuksena ja osittain kunnallisvalituksena. Hallinto-oikeus jätti hallintoriitahakemuksen myöhään tehtynä tutkimatta ja hylkäsi kunnallisvalituksen.

Korkein hallinto-oikeus kumosi ja poisti hallinto-oikeuden päätöksen siltä osin kuin hallinto-oikeus oli käsitellyt asian osaksi kunnallisvalituksena. Koska korvausta koskeva asia oli säädetty kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 57 §:ssä hallintoriitana käsiteltäväksi, X:n kaupunginhallituksen ensimmäinen päätös ei ollut kunnallain (365/1995) perusteella oikaisuvaatimuskelpoinen eikä jälkimmäinen päätös valituskelpoinen. Kummallakaan päätöksellä ei ollut ratkaistu A:ta sitovasti hänen korvausvaatimustaan. Hallintolainkäyttölain 69 §:n 1 momentin mukaan hallintoriita-asiassa ei myöskään voitu käyttää samanaikaisesti toista hallintolainkäyttölaissa säädettyä oikeussuojakeinoa, valitusta, olipa kyse sitten hallintovalituksesta tai kunnallisvalituksesta. Siltä osin kuin hallinto-oikeus oli jättänyt hallintoriitahakemuksen myöhässä tehtynä tutkimatta korkein hallinto-oikeus ei muuttanut hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta.

Hallintolainkäyttölaki 51 § 2 momentti, 69 §, 73 §

Laki kunnallisesta viranhaltijasta 3 § 3 momentti, 57 §
Kuntalaki (356/1995) 91 §

KHO:2017:105

Ulkomaalaisasia – Laki kotoutumisen edistämisestä – Maahan-tulomatkan kustannusten korvaaminen – Perheenjäsen – Hallituksen esityksen perustelut

Maahanmuuttovirasto oli hylännyt A:n maahan-tulomatkasta aiheutuneiden kustannusten korvaamista koskevan hakemuksen ja hallinto-oikeus tätä koskevan valituksen. Hallinto-oikeus oli valituksenalaisessa päätöksessään todennut, että kotoutumisen edistämisestä annetun lain 86 §:n 2 momenttia koskevan hallituksen esityksen (HE 185/2010 vp) peruste-

luista ilmeni, että maahan-tulomatka korvattiin ainoastaan sellaisten kansainvälistä suojelua saavien perheenjäsenten osalta, joilla oli ollut perheside Suomessa kansainvälistä suojelua saavaan ennen tämän Suomeen tuloa. Koska A ja B olivat solmineet avioliiton vasta noin neljä vuotta B:n Suomeen saapumisen jälkeen, hallinto-oikeus oli hylännyt valituksen.

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki ei sisällä erillistä määritelmää kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenestä. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan lakia kuitenkin sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Ulkomaalaislain 37 §:n mukaan perheenjäseneksi katsotaan muun muassa Suomessa asuvan henkilön aviopuoliso. Mainitussa pykälässä ei edellytetä sitä, että perheenkokoajan perheside olisi ollut olemassa jo ennen Suomeen tuloa. Tällainen vaatimus on kuitenkin lainsäädännössä saatettu erikseen säätää. Esimerkiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 3 momentin mukaan lain 5 luvun ja 6 luvun 45–49 §:n säännöksiä sovelletaan lisäksi 2 momentissa tarkoitettujen henkilöiden perheenjäsenten tai muuhun omaiseen, jos tällä on ollut perheside momentissa tarkoitettuun henkilöön ennen tämän Suomeen tuloa. Vastaavasti ulkomaalaislain 114 §:n 4 momentissa (505/2016) on säädetty, että turvapaikan saaneen perheenkokoajan perheenjäsenen vapautuminen oleskeluluvan saamista koskevasta toimeentulovaatimuksesta edellyttää muun ohella sitä, että perheenkokoajan perhe on muodostettu ennen perheenkokoajan Suomeen tuloa.

Korkein hallinto-oikeus totesi, ettei hallinto-oikeus ollut voinut valituksenalaisesta päätöksestä ilmenevällä tavalla perustaa päätöstään pelkästään hallituksen esityksen perusteluihin. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 86 §:n 2 momentista ei ilmennyt, että maahan-tulomatkat korvattaisiin ainoastaan sellaisten kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden perheenjäsenten osalta, joilla oli ollut perheside Suomessa kansainvälistä suojelua saavaan ennen tämän Suomeen tuloa. Myöskään muussa lainsäädännössä tällaista

vaatimusta ei ollut asetettu. Pelkästään hallituksen esityksen perusteluihin viittaamalla ei voitu päätyä ratkaisuun, joka oli ristiriidassa voimassaolevan lainsäädännön kanssa.

Edellä esitetyn perusteella maahantulomatkan kustannusten korvaaminen kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenelle ei edellyttänyt sitä, että perheside olisi ollut olemassa ennen Suomessa kansainvälistä suojelua saavan Suomeen tuloa. Näin ollen A:ta, joka oli kansainvälistä suojelua saavan Suomessa asuvan B:n aviopuoliso, oli pidettävä kotoutumisen edistämisestä annetun lain 86 §:n 2 momentin mukaisena perheenjäsenenä, jonka maahantulomatka aiheutuneet kustannukset voitiin tietyin edellytyksin korvata momentissa säädettyillä perusteilla. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin katsoi, ettei asiassa ollut esitetty sellaisia poikkeuksellisen painavia syitä, joiden vuoksi maahantulomatkan kustannusten korvaamatta jättäminen olisi ollut kotoutumisen edistämisestä annetun lain 86 §:n 2 momentissa säädetyn tavoin kohtuutonta. Valitus hylättiin.

Laki kotoutumisen edistämisestä 2 § ja 86 §

KHO:2017:106

Hallintoriita – Sosiaalihuollon kustannukset – Kustannusten jakautuminen kuntien välillä – Asuminen vanhempien kanssa omaishoidon turvin – Muutto toiseen kuntaan tehostetun palveluasumisen yksikköön – Palveluasuminen – Kehitysvammainen henkilö – Kotikunnan valinta-oikeus

Kehitysvammainen ja nivelreumaa sairastava nuori henkilö A oli 1.10.2012 muuttanut kotikunnastaan C:stä B:n kuntaan, jossa hän asui tehostetun palveluasumisen yksikössä ja josta tuli hänen uusi kotikuntansa. Asiassa oli kysymys siitä, oliko A:n tehostetun palveluasumisen kustannuksista vastuussa 1.10.2012 lukien edelleen hänen aikaisemman kotikuntansa C:n perusteella D:n kaupunki, johon C:n kunta oli liitetty, vai oliko kustannusvastuu siirtynyt A:n muutosta alkaen B:n kunnalle.

A ei kyennyt kehitysvammanensa ja sairautensa vuoksi itsenäiseen

asumiseen C:n kunnassa, jossa hän oli asunut omaishoidontuen turvin yhdessä vanhempiansa kanssa. A:n tuen tarve oli jatkunut myös uudessa kotikunnassa B:ssä, jossa hänelle oli myönnetty tehostettu palveluasuminen.

Näissä olosuhteissa korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei A ollut muuttanut B:n kuntaan tarkoituksessa, jota arvioidaan kotikuntalain 2 §:n 1 momentin ja sosiaalihuoltolain 13 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan tavanomaisena muuttona. Asiassa oli kysymys sosiaalihuoltolain 16a §:ssä tarkoitettua tilanteesta, jossa A:n kotikunta oli kotikuntalain 3b §:n mukaisesti muuttunut 1.10.2012 C:n kuntaan. Siten vastuu palveluasumisen kustannuksista säilyi sosiaalihuoltolain 42b §:n mukaan A:n aiemmalla kotikunnalla C:llä ja sittemmin kuntaliitoksen johdosta D:n kaupungilla.

Sosiaalihuoltolaki (710/1982) 13 §:n 1 momentti 1 kohta, 14 §:n 1 momentti, 17 §:n 2 momentti (910/2012), 16a §:n 1 momentti (1378/2010) ja 42b § (1378/2010) Kotikuntalaki 2 § 1 momentti ja 3b § (1377/2010)

KHO:2017:107

Hallintoriita – Sosiaalihuollon kustannusten jakautuminen kuntien kesken – Palveluasuminen – Henkilökohtainen apu – Vakava sairaus – Kyvyttömyys asua itsenäisesti – Muutto toiseen kuntaan vanhempien luokse – Kotikunnan valinta-oikeus

Kotikunnassaan Etelä-Suomessa X:n kunnassa avopuolisonsa kanssa asunut A oli sairastunut vaikeaan etenevään sairauteen niin, ettei hän kyennyt kesän 2012 jälkeen enää asumaan itsenäisesti omassa kodissaan, vaan hän tarvitsi ympärivuorokautisia asumispalveluja. X:n kunta oli järjestänyt A:lle tämän kotiin vammaispalvelulaisista tarkoitettua henkilökohtaista apua 168 tuntia viikossa sekä tämän lisäksi kotisairaanhoidoa ja fysioterapiaa.

A halusi muuttaa X:n kunnasta Pohjois-Suomeen Y:n kuntaan vanhempiensa kotiin, mutta hän ei sairautensa vuoksi kyennyt asumaan itsenäisesti myöskään Y:n kunnassa. Y:n kuntaan muuttoa oli

ryhdytty Y:n ja X:n sosiaaliviranomaisten toimesta valmistelemaan alkuvuodesta 2013. A oli toukokuussa 2013 hakenut Y:n kunnalta palveluasumista vanhempiensa kotiin Y:n kunnassa. Tässä yhteydessä A oli ilmoittanut aikovansa käyttää kotikunnan valinta-oikeuttaan. Y:n kunta myönsi 10.6.2013 A:lle hänen hakemansa palveluasumisen, johon kuului henkilökohtainen apu ympärivuorokautisesti. A muutti 12.6.2013 Y:n kuntaan, jossa hän kuoli 12.9.2013.

Nämä olosuhteet huomioon ottaen korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei A ollut muuttanut Y:n kuntaan kotikuntalain 2 §:n 1 momentissa ja sosiaalihuoltolain 13 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Asiassa oli kysymys sosiaalihuoltolain (710/1982) 16a §:ssä tarkoitettua tilanteesta, jossa A:n kotikunta oli kotikuntalain 3b §:n mukaisesti muuttunut 12.6.2013 Y:n kuntaan riippumatta siitä, että A ei ollut tehnyt muuttoilmoitusta. Siten vastuu asumispalvelujen tosiasiallisista kustannuksista ajalta 12.6.–12.9.2013 säilyi sosiaalihuoltolain 42b §:n mukaan A:n aiemmalla kotikunnalla X:n kunnalla.

Sosiaalihuoltolaki (710/1982) 13 § 1 momentti 1 kohta, 14 § 1 momentti, 17 § 2 momentti (910/2012), 16a § 1 momentti (1378/2010) ja 42b § (1378/2010) Kotikuntalaki 2 § 1 momentti ja 3b § (1377/2010)

KHO:2017:108

Hallintoriita – Sosiaalihuollon kustannukset – Kustannusten jakautuminen kuntien välillä – Äkillinen sairastuminen – Kotikunnan valinta-oikeus – Asuminen jo aiemmin kahdessa kunnassa – Asumispalvelujen kustannusten korvaaminen

B oli ennen syyskuun 2013 lopulla sattunutta aivoinfarktia oleskellut ja työskennellyt sekä X:n kaupungissa että Z:n kaupungissa, ja hänellä oli myös ollut asunto kummassakin kaupungissa. Z:n kaupungissa B oli asunut yhdessä naisystävänsä kanssa. B:llä ei ollut ennen infarktia ollut X:n kaupungissa tarvetta palveluasumiseen tai vastaaviin muihin palveluihin. B oli infarktтин jälkeen Z:n kaupungissa sairaalassa ollessaan tehnyt

1.10.2013 väestörekisteriin muuttoilmoituksen Z:n kaupunkiin naisystävänä osoitteeseen. B oli 1.8.2014 lukien asunut Z:n kaupungissa palvelutalossa tehostetun palveluasumisen turvin. Näissä olosuhteissa B:n kotikunnan katsottiin asiaa kokonaisuutena arvioiden ja B:n oma käsitys huomiioon ottaen muuttuneen 1.10.2013 Z:n kaupunkiin.

Z:n kaupungin X:n kaupungilta 28.1.2014 lukien korvattaviksi vaatimissa B:n palveluasumisesta ja asumisen tukipalveluista aiheutuneissa kustannuksissa ei ollut kysymys sosiaalihuoltolain 16a ja 42a §:ssä tarkoitettusta tilanteesta, jossa vastuu kustannuksista säilyy sosiaalihuoltolain (710/1982) 42 b§:n mukaan aiemmalla kotikunnalla. Asiassa oli kysymys sosiaalihuoltolain 13 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista sosiaalipalveluista, joista aiheutuvista kustannuksista oli vastuussa B:n uusi kotikunta Z. Siten X:n kaupunkia ei voitu velvoittaa korvaamaan Z:n kaupungille sen B:lle järjestämistä asumispalveluista aiheutuneita kustannuksia.

Sosiaalihuoltolaki (710/1982) 13 § 1 momentti 1 kohta, 14 § 1 momentti, 15 § 1 momentti, 17 § 1 momentti, 16a § 1 momentti (1378/2010) sekä 42a ja 42b § (1378/2010) Kotikuntalaki 2 § 1 ja 2 momentti ja 3 § 2 kohta

KHO:2017:109

Tavaramerkki – Sekaannusvaara – Aikaisempi oikeusperuste – Toiminimi – Rauhanomainen rinnakkaiselo tai -käyttö – Rekisteröintisuostumus – Viran puolesta tutkiminen – Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) oli hylännyt MTV Oy:n tavaramerkin mtvSPORT (kuvio) rekisteröintiä koskevan hakemuksen. Rekisteröinnistä olisi päätöksen mukaan seurannut sekaannusvaara kolmeen aikaisempaan EU-tavaramerkkiin, jotka koostuivat kirjainyhdistelmästä MTV. Markkinaoikeus oli pysyttänyt PRH:n päätöksen lopputuloksen. MTV Oy vetosi korkeimmassa hallinto-oikeudessa muun ohella toiminimioikeuteensa sekä estemerkkeihin nähden aikaisempiin tavaramerkkirekistere-

röinteihinsä MTV (kuvio) ja MTV-KANAVA.

Korkein hallinto-oikeus totesi, ettei tavaramerkkilain 3 §:n 1 momentista (39/1993) ollut johdettavissa yksinoikeutta toiminimen rekisteröintiin tavaramerkiksi. Rekisteröintiesteitä ei voitu sivuuttaa silläkään perusteella, että MTV Oy:llä oli itsellään kirjainyhdistelmän MTV sisältävät tavaramerkki-rekisteröinnit MTV (kuvio) ja MTV-KANAVA, joiden etuoikeus oli aikaisempi kuin estemerkkien.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että haettuun tavaramerkkiin nähden aikaisemmin rekisteröityjen tavaramerkkien suoja oli Suomessa vahvempi kuin esimerkiksi EU-tavaramerkkien rekisteröintimenettelyssä, koska sekaantumisvaaraa arvioidaan viran puolesta. Sekaannusvaaran arvioinnin unionin oikeudesta johtuvat oikeudelliset edellytykset olivat kuitenkin yhdenmukaiset.

MTV Oy:n esittämä selvitys osoitti, että yhtiön MTV-tunnusten ja estemerkkien rinnakkaiskäyttö oli ollut pitkäaikaista ja siten rauhanomaista, että puolin ja toisin viireille pannut väitemenettelyt olivat jääneet joko tutkimatta tai muutoin rauenneet. Silti tästä selvityksestä johtui, että asiassa ei ollut selvästi todettavissa, että yhtiöt olisivat olleet unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitulla tavalla asiassa passiivisia.

Asiassa ei ollut liioin esitetty selvitystä sopimusneuvotteluista tai yhtiöiden keskinäisistä tavaramerkkien käyttöä koskevista sopimuksista tai käytänteistä, jotka olisivat osaltaan ilmentäneet osapuolten yhteistä tahtoa tavaramerkkien rauhanomaiseen rinnakkaiseloon. Ei voitu pitää myöskään osoitettuna, että MTV-tunnusten rinnakkaiskäytöstä ei olisi johtunut tai että siitä ei voisi jatkossa johtua käytännössä sekaannusvaaraa, mikä saattoi laajalti tunnetun tavaramerkin kysymyksessä ollen ilmetä myös tavaramerkin erottamiskyvylle aiheutuvana haittana tai tavaramerkin erottamiskyvyn tai maineen epäoikeudenmukaisena hyväksikäyttönä. MTV Oy:n esittämää selvitystä ei voitu rinnastaa estemerkkien haltijan antamaan rekisteröintisuostumukseen.

Asiassa ei siten ollut osoitettu sellaista tavaramerkkioikeudellisesti merkityksellistä rinnakkais-

käyttöä, että esteiksi esitetyt MTV-tavaramerkit olisi voitu sivuuttaa rekisteröintiesteinä kokonaan myöskään MTV Oy:n esittämän selvityksen perusteella.

Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut markkinaoikeuden päätöksen lopputulosta.

Tavaramerkkilaki 1 § 3 momentti (39/1993), 3 § 1 momentti (39/1993), 6 § 1 (996/1983) ja 2 momentti (39/1993), 7 § (7/1964), 14 § 1 momentti (996/1983) 9 kohta (56/2000) ja 2 momentti (1715/1995)

Tavaramerkkilaki 1 § 2 momentti, 6 § 1 ja 2 momentti, 7 § 1 momentti, 9 § sekä 14 § 1 momentti 7 kohta ja 3 momentti

HE 24/2016 vp

C-20/14, BGW,

(ECLI:EU:C:2015:714), C-561/11,

Fédération Cynologique Internationale

(ECLI:EU:C:2013:91), C-

482/09, Bud?jovický Budvar

(ECLI:EU:C:2011:605), C-498/07 P,

Aceites del Sur-Coosur v. Koipe

(ECLI:EU:C:2009:503), C-661/11,

Martin Y Paz Diffusion,

(ECLI:EU:C:2013:577) ja C-487/07,

L'Oréal, ECLI:EU:C:2009:378

Ks. myös KHO 2016:191 ja KHO

2016:192

KHO:2017:110

Julkinen hankinta – Hankinta-oikaisupäätös – Hankintapäätöksen poistaminen – Hankintamenettelyn keskeyttäminen – Oikeussuojan tarve hankintapäätöksen osalta – Asiaratkaisun antamatta jättäminen

Markkinaoikeus oli voinut tutkia hankintapäätöstä koskevan valituksen vireillä ollessa hankintapäätöksen poistamiseen ja hankintamenettelyn keskeyttämiseen johdaneesta hankinta-oikaisupäätöksestä tehdyn valituksen ja sen hylättyään jättää antamatta asiaratkaisua hankintapäätöksestä tehtyyn valitukseen oikeussuojan puuttumisen perusteella. Markkinaoikeuden päätöstä ei tullut kumota pelkästään sillä perusteella, että se oli jättänyt hankintapäätöksestä tehdyn valituksen tutkimatta eikä todennut lausumisen asiasta raukeavan.

Äänestys 4-3.

Laki julkisista hankinnoista (348/2007) myöhempine muutoksineen) 2 § 1 momentti, 71 § 1 momentti,

73a § 1 momentti, 80 § 1 momentti, 81 § 1 ja 2 momentti, 82 § 3 momentti

KHO:2017:113

Koulutapaturma – Julkisoikeudellinen saatava – Vanhentumislain soveltamisala – Vanhentuminen – Vanhentumisaika

Vaikka oikeus saada peruskoululain (476/1983) 50 §:n 1 momentin nojalla kunnalta korvausta koulutapaturman perusteella ei perussuhteena vanhentunut, tapaturmasta johtuneet yksittäiset korvausvaatimukset vanhentuivat velan vanhentumisesta annetun lain (vanhentumislaki) säännösten mukaisesti. Koulutapaturmasta johtuvissa yksittäisissä rahamääräisissä vaatimuksissa oli kysymys vanhentumislain 7 §:ssä tarkoitettusta vahingonkorvausvelkaan tai muuhun hyvitykseen rinnastettavasta velasta.

Peruskoululaki (476/1983) 50 § 1 momentti

Laki velan vanhentumisesta 1 § 1 ja 2 momentti, 2 § 1 momentti, 4 §, 7 § 1 momentti 3 kohta, 7 § 2 momentti ja 21 §

KHO:2017:114

Maankäyttö ja rakentaminen – Asemakaava – Asemakaavamääräykset – Arvokas porrashuone – Hissi – Rakennuslupamenettely

Kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt asemakaavan muutoksen, joka koski yhdeksää tonttia Helsingin Kruununhaan kaupunginosassa. Tonteilla sijaitsevilla kerrostaloissa oli yhteensä 28 kulttuurihistoriallisesti arvokasta porrashuonetta. Asemakaavan muutoksen tavoitteena oli suojella kulttuurihistoriallisesti merkittävät asuinkerrostalot ja samalla parantaa niiden esteettömyyttä.

Asemakaavan hissien rakentamista koskevan kaavamääräyksen mukaan hissien rakentaminen sallittiin porraskäynteihin, mikäli se oli teknisesti ja rakennettuun ympäristöön liittyviä erityisiä arvoja turmelematta mahdollista. Asemakaava mahdollisti hissien rakentamisen myös rakennuksen rungon ulkopuolelle sisäpihan puolelle ja porrashuoneen viereiseen asuintai aputilaan. Asemakaavassa oli

lisäksi arvokkaiden porrashuoneiden korjaus-, muutos- ja lisärakennustöitä koskeva kaavamääräys, joka tuli sovellettavaksi myös hissien rakentamisen yhteydessä.

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavana kysymys siitä, perustuiiko asemakaavan muutos riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin ja täyttikö asemakaava maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 momentissa säädetyn rakennetun ympäristön vaalimista koskevan sisältövaatimuksen siltä osin kuin siinä tietyin edellytyksin sallittiin hissien rakentaminen kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin porrashuoneisiin.

Asemakaavaa varten laadittujen selvitysten perusteella asemakaavassa arvokkaiksi osoitetuilla porrashuoneilla oli maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 momentissa tarkoitettuja rakennettuun ympäristöön liittyviä erityisiä arvoja. Selvitykset osoittivat myös, että jokaiseen kaavamutoksen kohteena olevaan rakennukseen oli löydettävissä hissien toteuttamisen osalta porrashuoneen arvon säilyttämisen mahdollistava ratkaisu.

Asemakaavassa ei ollut ratkaistu mahdollisten hissien sijaintia tai toteutustapaa, vaan asia oli jätetty ratkaistavaksi rakennuslupamenettelyssä. Rakennuslupamenettelyä ohjaavan kaavamääräyksen mukaan hissien rakentamisesta tuli neuvotella museoviranomaisen kanssa ennen rakennus- tai toimenpideluvan myöntämistä ja lupahakemukseen oli liitettävä asiantuntijan laatima rakennushistoriaselvitys.

Kun otettiin huomioon asemakaavan perusteena olevat selvitykset sekä edellä mainitun kaavamääräyksen sisältö, asemakaavan muutos perustui maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuihin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin siltä osin kuin oli kysymys hissien rakentamisen vaikutuksista arvokkaisiin porrashuoneisiin. Kun lisäksi otettiin huomioon hissien rakentamista arvokkaisiin porraskäynteihin koskevat kaavamääräykset kokonaisuudessaan, sekä se seikka, että jokaiseen kaavamutoksen kohteena olevaan rakennukseen oli asiassa esitetyn selvityksen perusteella löydettävissä hissien toteuttamisen osalta porrashuoneiden arvon säilyttämisen mahdollistava ratkaisu, ase-

makaava riittävällä tavalla turvasi rakennetun ympäristön arvojen huomioon ottamisen rakennuslupamenettelyssä sekä täytti tältä osin maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 momentissa säädetyn rakennetun ympäristön vaalimista ja siihen liittyvien erityisten arvojen säilyttämistä koskevan sisältövaatimuksen.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §, 54 § 2 momentti, 57 § 2 momentti
Ks. KHO 2014:17

KHO:2017:115

Kunnallisia – Loma-asunorakennuspaikan vuokraaminen – Maanvuokrasopimuksen uusiminen – Vuokran määräytymisperuste – Käyvästä hintatasosta poikkeaminen – Valtuuston harkintavalta

X:n kaupunginvaltuusto oli 25.6.2012 päättäessään loma-asuntorakennuspaikkojen luovutusehtojen tarkistamisesta päättänyt muun ohella, että uusissa vuokrasopimuksissa niin sanotut perusvuokrat määräytyivät vuokra-alueen pinta-alan mukaan määräytyvästä osuudesta sekä rakennuspaikkakohtaisen vuokran määrittelyssä käytössä olevien korjaustekijöiden mukaan. Hallinto-oikeus kumosi kaupunginvaltuuston päätöksen ja katsoi, että kaupunginvaltuusto oli loma-asuntorakennuspaikkojen luovutusehdoista päättäessään ilman hyväksyttävää syytä päättänyt käyvästä hintatasosta ilmeisellä tavalla poikkeavasta alemmasta vuokratasosta ja siten käyttänyt harkintavaltaansa muuhun tarkoitukseen kuin mihin se lain mukaan oli ollut käytettävissä ja näin ollen ylittänyt toimivaltansa.

Asiakirjoista ilmeni, että kaupunki oli ennen kaupunginvaltuuston päätöksen tekemistä pyrkinyt selvittämään loma-asunorakennuspaikkojen käypää vuokratasoa. Sen selvittäminen oli kuitenkin osoittautunut hankalaksi, koska saadun selvityksen mukaan kysymyksessä olevilla loma-asuntomarkkinoilla ei juurikaan ollut vertailukelpoisia vuokramarkkinoita, minkä vuoksi absoluuttisen käyvän vuokratason määrittäminen ei ollut mahdollista. Asiassa ei siten ollut yksiselitteisesti todettavissa, että valtuuston päätöksen

mukainen vuokrataso poikkeaisi ilmeisellä tavalla käyvästä vuokratasosta.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että asiassa oli kysymys vanhojen maanvuokrasopimusten uusimisesta. Valtuuston päätös merkitsi asiassa saadun selvityksen mukaan vuokratason korotusta useilla sadoilla prosenteilla. Mainitut seikat huomioon ottaen valtuuston oli katsottava tehneen päätöksensä sille kuuluvan harkintavallan rajoissa siltä osin kuin se oli loma-asuntorakennuspaikkojen luovutusehdoista päättäessään päättänyt käyvästä vuokratasosta mahdollisesti jossain määrin poikkeavasta vuokratasosta. Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen siltä osin kuin hallinto-oikeus oli kumonnut kaupunginvaltuuston päätöksen 25.6.2012. Kaupunginvaltuuston päätöksestä hallinto-oikeudelle tehty valitus hylättiin. Asiassa oli lisäksi kysymys muun muassa ikääntyneiden vuokralaisten positiivisesta erityiskohtelusta.

Kuntalaki (365/1995) 2 § 1 momentti ja 90 § 2 momentti

KHO:2017:117

Kunnallisasia – Huvilatontin vuokraaminen – Vuokrasopimusten uusimista koskevat periaatteet – Vuokran kaavamainen määräytymisperuste – Valtuuston harkintavalta – Yhdenvertaisuus – Tasapuolinen kohtelu

X:n kaupunginvaltuusto oli 15.12.2014 päättänyt kaupunginvaltuuston päätökseen 17.12.1998 perustuneiden ajalla 1.1.2000–31.12.2014 voimassa olleiden huvilatonttien vuokrasopimusten uusimista koskevien periaatteiden hyväksymisestä. Kaupunginvaltuusto oli aiemmin 11.11.2013 päättäessään huvilatonttien vuokrasopimusten uusimisen periaatteista teknisen lautakunnan ja kaupunginhallituksen suorittaman valmistelun pohjalta muun muassa päättänyt, että huvilatontin vuokra määräytyy tontin ominaisuudet huomioon ottavan perusteen mukaisesti. Valtuuston tarkoituksena oli siten ollut siirtyminen vuokrien aiemmasta, vuonna 1998 päätetystä kaavamaisesta määrittämisestä yksilöllisempään vuokrien määrittämiseen. Hallinto-oikeuden ku-

mottua viimeksi mainitun valtuuston päätöksen valtuusto oli huvilatonttien vuokrasopimusten uusimista koskevien periaatteiden hyväksymisestä 15.12.2014 tekemässään uudessa päätöksessä päättänyt vuokrien ja maanvuokrasuhteen muiden ehtojen osalta palata niiden kaavamaisempaan määräytymiseen.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että valtuuston päätöksen kaltaiset kunnan toimintaa esimerkiksi maanvuokrauksessa linjaavat päätökset liittyvät tavoitteiltaan olennaisesti yhdenvertaisuuteen ja tasapuoliseen kohteluun. Kunnalla on laaja harkintavalta sen linjatesa niitä periaatteita, joita se noudattaa päättäessään alueidensa vuokraamisesta yksityisille henkilöille huvilakäyttöön. Kunta voi esimerkiksi pyrkiä vuokran määrittämiseen tontin ominaisuudet huomioon ottaen, mutta se voi kuitenkin käyttää myös tätä kaavamaisempia vuokran määräytymisen perusteita, kunhan perusteet eivät ole syrjiviä tai yhdenvertaisuusperiaatteen tai muiden hallintolain 6 §:n mukaisten oikeusperiaatteiden vastaisia, eikä toimivaltaa perusteista päätettäessä ole käytetty laille vieraassa tarkoituksessa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että valtuusto oli voinut päättää uudelleen vuokraamisen periaatteista kaavamaisella tavalla, vaikka sen tarkoituksena oli aiemmin ollut siirtyminen yksilöllisempään vuokran määräytymiseen. Tasapuolisen kohtelun vaatimusta tai yhdenvertaisuusperiaatetta ei ollut loukattu vuokrien kaavamaisella määräytymisellä. Valittajat eivät olleet tuoneet esille eikä asiassa ollut muutointakaan ilmennyt, että asiaan kuulomattomat vaikuttimet olisivat olleet syynä valtuuston päätöksen saamaan sisältöön sen päättäessä 15.12.2014 huvilatonttien vuokrasopimusten uusimisen periaatteista. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valituksen hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla kaupunginvaltuuston päätöksestä tehty valitus oli hylätty.

Kuntalaki (365/1995) 2 § 1 momentti ja 90 § 2 momentti Suomen perustuslaki 6 § 1 momentti Hallintolaki 6 §

KHO:2017:118

Kunnallisasia – Vaalilautakunta – Kokoonpano – Varsinainen jäsen – Varajäsen

Hyvinkään kaupunginhallitus oli 2.3.2015 asettanut vaalilautakunnat 19.4.2015 toimitettavia eduskuntavaaleja varten jakaen vaalilautakuntien jäsenten ja varajäsenten paikat puolueiden vuoden 2011 eduskuntavaaleissa Hyvinkäällä saaman äänimäärän perusteella.

Kaupunginhallitus oli vaalilautakuntien kokoonpanosta päättäessään valinnut vaalilautakuntiin varsinaisiksi jäseniksi kaksi edustajaa samoista puolueista Suomen Kommunistinen Puolue r.p:n jäädessä ainoana puolueena ilman varsinaisen jäsenen paikkaa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vaalilain 15 §:n 2 momentti edellyttää eduskuntavaalien yhteydessä sitä, että asetettavaan vaalilautakuntaan ei voida valita useampaa samaa puoluetta edustavaa varsinaista jäsentä, jos samalla jokin kyseisessä vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettanut ja vaalilautakuntaan edustajaehdokkaan nimenmennyksen puolue jäisi vaille edustusta vaalilautakunnan varsinaisissa jäsenissä. Vastaava vaatimus koski vaalilautakunnan varajäsenten valintaa. Korkein hallinto-oikeus katsoi lisäksi, että jos asetettavia vaalilautakuntia on useita, on pyrittävä siihen, että kukin edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettanut puolue saa edustajansa ainakin johonkin asetettavista vaalilautakunnista.

Kaupunginhallituksen päätös oli vaalilain 15 §:n 2 momentin vastainen ja siten kuntalain 90 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla lainvastainen. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi kaupunginhallituksen valituksen hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla kaupunginhallituksen päätös 2.3.2015 ja kaupunginhallituksen oikaisuvaatimus päätös 23.3.2015 oli kumottu.

Vaalilaki 15 § 1 ja 2 momentti

KHO:2017:119

Ulkomaalaisasia – Vastuunmäärittämisasetus (ns. Dublin III) – Hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio – Per-

heenjäsen – Kansainvälistä suojelua hakeneen näyttövelvollisuus – Oikeussuojakeinot

Maahanmuuttovirasto oli jättänyt Afganistanin kansalaisen A:n kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkimatta ja käännyttänyt hänet Saksaan, koska hänet oli rekisteröity turvapaikanhakijaksi Saksassa ennen kuin hän oli hakenut Suomesta kansainvälistä suojelua. Saksan viranomaiset olivat ilmoittaneet vastaanottavansa A:n. Hallinto-oikeus oli hylännyt A:n valituksen Maahanmuuttoviraston päätöksestä. A vaati, että hakemus oli tutkittava ja käsiteltävä Suomessa, koska hänen avopuolisonsa B ja heidän yhteinen lapsensa olivat Suomessa.

Korkein hallinto-oikeus myönsi asiassa valitusluvan ja totesi ratkaisussaan, että A oli voinut EU:n vastuumäärittämisasetuksen nojalla tehtyä siirtopäätöstä koskevan muutoksenhaun yhteydessä vedota tehokkaasti siihen, että asetuksen III luvussa esitettyä vastuuperustetta oli sovellettu virheellisesti. A oli heti poliisiin suorittamassa turvapaikkatutkinnassa ilmoittanut, että hänellä oli Suomessa lapsi sekä puoliso, jonka kanssa hän on aiemmin ollut islamilaisessa väliaikaisessa avioliitossa. Maahanmuuttoviraston ei olisi tullut jättää hakemusta tutkimatta selvittämättä, ovatko B ja tämän lapsi valittajan asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja perheenjäseniä ja pyytävätkö he valittajan hakemuksen käsittelemistä Suomessa.

Iranissa käytössä olevaa islamilaista väliaikaista avioliittoa ei sellaisenaan voitu rinnastaa Suomessa rekisteröitävään avioliittoon. Vastuumäärittämisasetuksen oikeussuojakeinoja koskeva säännös huomioon ottaen valittaja oli voinut esittää perhesuhteistaan korkeimmassa hallinto-oikeudessa uutta selvitystä. Kun otettiin huomioon valittajan ilmoitus siitä, että hän oli asunut B:n kanssa Iranissa ja Suomessa yhteensä usean vuoden ajan avioliitonomaisissa olosuhteissa ja erityisesti se, että hän oli luotettavasti selvittänyt olevansa B:n lapsen isä, A oli näyttänyt, että hänellä oli Suomessa asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja perheenjäseniä. B oli kirjallisesti ilmoittanut haluavansa, että A:n turvapaikkahakemus käsitellään

Suomessa. Näillä perusteilla Maahanmuuttoviraston ja hallinto-oikeuden päätökset kumottiin ja asia palautettiin Maahanmuuttovirastolle uudelleen käsiteltäväksi ja kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkimiseksi.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 604/2013 kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta (uudelleenlaadittu vastuumäärittämisasetus, ns. Dublin III) 2 artikla g kohta, 3 artikla 1 ja 2 kohta, 7 artikla, 9 artikla, 18 artikla 1 kohta b ja d alakohdat ja 27 artikla 1 kohta sekä asetuksen johdanto-osan 15 ja 19 perustelukappaleet

Ulkomaalaislaki 7 § 2 momentti, 37 § 1 ja 2 momentti, 97 § 1 ja 2 momentti, 103 § 2 kohta, 146 § 1 momentti, 148 § 2 momentti ja 150 § 1 momentti

Hallintolaki 31 §

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-63/15, Ghezelbash

KHO:2017:120

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojelu – Seksuaalinen suuntautuminen – Henkilökohtaisen uskottavuuden arviointi – Suullinen käsittely

Gambiasta kotoisin oleva turvapaikanhakija A oli Maahanmuuttovirastolle tekemässään kansainvälistä suojelua koskevassa hakemuksessa vedonnut homoseksuaalisuuteen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavana oli muun ohella, missä tilanteissa turvapaikanhakijan uskottavuuden arviointi edellyttää suullisen käsittelyn toimittamista hallinto-oikeudessa turvapaikanhakijan valituksen johdosta, jos hänen turvapaikkahakemuksensa on hylätty muun muassa sillä perusteella, ettei hakijan kertomusta homoseksuaalisuudestaan ole hyväksytty.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että seksuaalinen suuntautumien ominaisuus, joka määrittää tunteiden kohteen ja oman sukupuolen perustella. Ymmärrys sek-

suaalisesta suuntautumisesta voi olla vain henkilöillä itsellään. Henkilön oma kertomus on pääasiallinen ja usein myös ainoa näyttö arvioitaessa seksuaalista suuntautumista koskevan väitteen uskottavuutta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että suullisessa käsittelyssä olisi ollut mahdollista selvittää tarkemmin muun ohella valittajan väitetyä seksuaalisen identiteetin muodostumista sekä sitä, miten hän on sen tuonut esiin kotimaassaan ja mitä seuraamuksia siitä on hänelle aiheutunut tai voisi aiheutua.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että valittajan vaatima suullinen käsittely hallinto-oikeudessa ei ollut ollut ilmeisen tarpeeton sillä tavoin kuin hallintolainkäyttölain 38 §:n 1 momentissa tarkoitetaan. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että valittajan henkilökohtaisen uskottavuuden arviointi olisi edellyttänyt suullisen käsittelyn toimittamista ja valittajan henkilökohtaista kuulemistä. Hallinto-oikeuden ei näin ollen olisi tullut hylätä vaatimusta suullisen käsittelyn toimittamisesta.

Edellä mainituilla perusteilla hallinto-oikeuden päätös on kumottava ja asia oli palautettava hallinto-oikeudelle suullisen käsittelyn toimittamista varten ja sen jälkeen uudelleen ratkaistavaksi.

Ulkomaalaislaki 87, 87 b, 88 sekä 147 §
Hallintolainkäyttölaki 33, 37 ja 38 §

KHO:2017:121

Ulkomaalaisasia – Karkottaminen – Karkottamisen edellytysten kokonaisharkinta – Syyllistyminen pahoinpitelyyn – Kulttuuriset syyt

Asiassa oli kysymys karkottamisen edellytysten kokonaisharkinnasta.

Valittaja A oli saanut Suomessa tuomion sisarensa pahoinpitelystä. Hän oli rikosasiassa vedonnut kulttuuristaan johtuviin syihin.

Asiassa oli käsillä karkottamisperuste. Karkottamisen edellytysten kokonaisharkinnassa oli vielä otettava yhtäältä huomioon rikoksen laatu ja toisaalta valittajan henkilökohtaiset olosuhteet. Viime mainittuihin kuuluivat muun ohessa valittajan nuori ikä, hänen suomalainen seurustelukumppaninsa sekä hänen Suomessa aloittamansa opinnot.

Rikoksen laadun osalta korkein hallinto-oikeus totesi, että perheen sisäinen, kulttuurisiin syihin perustuva väkivaltakäyttäytyminen osoitti piittaamattomuutta sellaisia arvoja kohtaan, joita turvataan sekä Suomen perustuslaissa että Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa.

Kun ulkomaalaislain 146 §:n 1 momentin mukaisessa kokonais-harkinnassa otettiin huomioon karkotuksen puolesta puhuvana seikkana rikoksen laatu ja sitä vastaan puhuvina seikkoina valittajan henkilökohtainen tilanne, oli karkotusta puoltavia seikkoja pidettävä punninnassa painavampina.

Ulkomaalaislaki 146 ja 147 §, 147a § 1 momentti, 149 § 1 momentti 2 kohta, 150 § 1, 2 ja 3 momentti, Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (SopS 53/2015) 2 artikla 2 kohta

KHO:2017:122

Maankäyttö ja rakentaminen – Toimenpidelupa – Jätevesijärjestelmä – Luvan myöntämisedellytykset – Mahdollisuus liittyä vesi- ja viemäriverkostoon – Ympäristölle aiheutuva haitta – Suhde ympäristönsuojelulain-säädäntöön

Jätevesijärjestelmän rakentamista koskevassa toimenpidelupa-asias- sa oli ratkaistava, täytyivätkö maankäyttö- ja rakennuslain 138 §:n 1 momentissa ja siinä viita- tuissa maankäyttö- ja rakennuslain 135 §:ssä ja 136 §:ssä toimenpidelu- van myöntämiseksi asetetut edelly- tykset. Näissä säännöksissä ei vii- tattu ympäristönsuojelulakiin tai sen nojalla annettuihin säännök- siin tai määräyksiin. Näin ollen ta- lousjätevesien käsittelystä viemä- riverkostojen ulkopuolisilla alueil- la annettua valtioneuvoston ase- tusta tai sen asettamia vaatimuksia ei voitu käyttää perusteena toi- menpideluvan maankäyttö- ja ra- kennuslain mukaisia myöntämise- dellytyksiä koskevassa harkinnas- sa. Tietoja jätevesijärjestelmän hy- väksyttävyydestä ympäristönsuo- jelulain kannalta voitiin kuitenkin käyttää selvityksenä siitä, olivatko jätevedet hoidettavana rakennus- paikalla maankäyttö- ja rakennus-

lain 135 §:n 1 momentin 5 kohdas- sa tarkoitetulla tavalla tyydyttä- västi ja ilman haittaa ympäristölle.

Toimenpidelupahakemus kiin- teistökohtaisen jätevesijärjestel- män rakentamiseksi oli hylätty muun ohella sen vuoksi, että kiin- teistön oli mahdollista liittyä vesi- ja viemäriverkostoon. Tämä ei ol- lut sellainen maankäyttö- ja raken- nuslain mukainen peruste, jonka vuoksi hakemus olisi voitu hylätä. Toimenpidelupahakemuksen hyl- käämisen perusteeksi oli kuitenkin esitetty myös rakennuspaikkaan liittyviä syitä. Rakennuspaikka si- jaitti pilaantumiselle herkällä alu- eella kapealla, tiiviisti rakennetulla kannaksella ja pohjavesivirtaukset kulkivat rakennuspaikalta kohti rakennuspaikan alapuolista asu- tusta ja talousvesikaivoja. Nämä toimenpidelupahakemuksen hyl- käämiseksi esitetyt perusteet ja ta- lousjätevesien käsittelystä viemä- riverkostojen ulkopuolisilla alueil- la annetusta valtioneuvoston ase- tuksesta ilmenevistä vaatimuksista saatu selvitys huomioon ottaen asiassa ei ollut riittävää varmuutta siitä, voitiinko jätevedet haetulla järjestelmällä hoitaa rakennuspai- kalla ilman maankäyttö- ja raken- nuslain 135 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua ympäris- tölle ja naapureille aiheutuvaa haittaa. Näin ollen toimenpidelu- pahakemus oli tullut hylätä.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 135 § 1 momentti 5 ja 6 kohta sekä 138 § 1 momentti
Ks. KHO 2016:118

KHO:2017:123

Maankäyttö ja rakentaminen – Rantayleiskaava – Maanomistus- olojen muutokset – Siirrettävät rakennuspaikat – Kohtuuton haitta – Rantojensuojeluohjelma – Luonnonsojelualue

Rantaosayleiskaavassa ne ranta- alueet, jotka sisältyivät rantojen- suojeluohjelma-alueeseen, oli osoi- tettu luonnonsojelualueiksi. Kaa- voituksen aikana tapahtuneiden maanomistusmuutosten vuoksi kaavan luonnonsojelualueilta siirrettyjä rakennuspaikkoja oli hy- väksytyssä kaavassa osoitettu uu- sien maanomistajien omistamille ranta-alueille siitä huolimatta, että kaavan laadintaperiaatteiden mu- kaan siirtojen tuli tapahtua tilan si-

sällä tai saman maanomistajan maille.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa ei säädetä siitä, mihin ajankohtaan asti kaava-alueen maanomistus- oloissa tapahtuneet muutokset tu- lee rakennuspaikkoja siirrettäessä ottaa huomioon. Yleiskaava ei kui- tenkaan maankäyttö- ja rakennus- lain 39 §:n 4 momentin mukaan saa aiheuttaa maanomistajalle kohtuu- tonta haittaa. Lähtökohtaisesti siir- rettävän rakennuspaikan osoitta- mista toisen maanomistajan maal- le on pidettävä kohtuuttomana. Kaavoitusmenettelyn keston liit- tyvien näkökohtien vuoksi sekä kaava-alueen laajuus ja kaavassa osoitettujen rakennuspaikkojen määrä huomioon ottaen ei kuiten- kaan voitu edellyttää, että maan- omistuksen muutokset olisi tullut ottaa huomioon kaavan hyväksy- miseen asti.

Muutokset maanomistussuh- teissa olivat tapahtuneet sukulais- ten välillä rantaosayleiskaavaeh- dotuksen ensimmäisen nähtävillä- olon jälkeen. Kaava-alueella sijait- sevien maa-alueiden luovutukset oli siten tehty tietoisena kaavaeh- dotuksen sisällöstä, eikä maan- omistusmuutosten johdosta siir- rettyjen rakennuspaikkojen sijoit- tumista saman maanomistajan maiden sijaan sukulaisille siirty- neille maa-alueille voitu tässä ti- lanteessa pitää kohtuuttomana. Tähän nähden kaavapäätös ei ollut lainvastainen, vaikka maanomis- tusoloissa kaavaehdotuksen näh- tävilläolon jälkeen tapahtuneet muutokset oli jätetty huomioon ot- tamatta.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 39 § 4 momentti

KHO:2017:124

Sähkömarkkinalaki – Energiavi- rasto – Valvontapäätös – Koh- tuullisen tuoton laskentamene- telmien ennustettavuus – Vah- vistuspäätöksessä valvontajak- solle vahvistetut menetelmät – Verkkovuokrajärjestelyn purka- minen – Investointikustannusten käsittely valvontapäätöksessä yleiskustannuslisän ja katteen osalta

Asiassa oli korkeimmassa hallinto- oikeudessa Energiaviraston vali- tuksesta ratkaistavana kysymys siitä, miten vuokraverkossa toimi-

van verkonhaltijan yhtiö A:n emoyhtiöltään vuokraamaan sähkön jakeluverkkoon tekemien investointien kustannuksia oli tullut käsitellä Energiaviraston tekemässä valvontapäätöksessä yhtiö A:n yleiskustannuslisän ja katteen osalta. Energiavirasto oli valvontapäätöksellään 24.2.2014 oikaissut yhtiö A:n valvontajakson tuloslaskelmaa siten, että yhtiön verkkotoiminnan investointikustannuksina ei ollut vuosien 2009–2011 osalta vähennetty yleiskustannuslisää ja katetta koskevia eriä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, toisin kuin markkinaoikeus, joka oli kumonnut Energiaviraston valvontapäätöksen, ettei asiassa ollut perusteita katsoa, että kohtuullisen tuoton laskentamenetelmien enustettavuuden vaatimuksesta olisi johtunut yleiskustannuslisän ja katteen vähentäminen yhtiö A:n verkkotoiminnan investointikustannuksina.

Energiaviraston oli tullut valvontapäätöksessään arvioida, oliko vuokraavassa toimivana yhtiö A:n verkkotoiminnan tuotto ylittänyt tai alittanut valvontajaksoa koskevan vahvistuspäätöksen mukaisten menetelmien mukaan määrittyvän kohtuullisen tuoton määrän. Tässä arvioinnissa oli tullut ottaa huomioon vahvistuspäätöksessä kysymyksessä olevalle valvontajaksoille vahvistetun verkonvuokrausjärjestelyn purkamista koskevat menetelmät.

Yhtiö A:n yleiskustannuslisässä ja katteessa ei ollut kysymys sellaisista yhtiö A:n verkkoliiketoiminnan kuluista, jotka vahvistuspäätöksessä valvontajaksoille vahvistettujen menetelmien mukaan olisi voitu vähentää sähköverkkoon tehtyinä investointeina yhtiö A:n tuloksesta. Energiavirasto ei siten ollut valvontapäätöstä tehdessään menettelyt sähkömarkkinalain (386/1995) 38 c §:n (1172/2004) vastaisesti.

Markkinaoikeuden päätös kumottiin ja Energiaviraston tekemä valvontapäätös saatettiin voimaan.

Sähkömarkkinalaki (386/1995) 38 a §:n (1172/2004) 1 momentti 1 kohta ja 38 c § (1172/2004) 1 momentti

KHO:2017:125

Julkinen hankinta – Hankinnan kohdetta koskevat vaatimukset

– Tarjouspyynnön syrjivyyks – CE-merkintä – Sertifikaattivaatimus

Hankintayksikkö oli tarjouspyynnöllä pyytänyt tarjouksia katuvalaisimista. Tarjouspyynnössä oli todettu, että tarjottavalla valaisimella tulee olla puolueettoman sertifiointilaitoksen sertifikaatti siitä, että valaisin on hyväksytty EU:n markkinoille.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että hankintayksikkö voi sinänsä asettaa hankinnan kohteelle laatuvaatimuksia, jotka ylittävät unionin säädöksissä vaaditun vähimmäistason. Esillä olevassa asiassa tarjouspyynnössä oli kuitenkin todettu, että tarjottavalla valaisimella tulee olla puolueettoman sertifiointilaitoksen sertifikaatti siitä, että valaisin on hyväksytty EU:n markkinoille. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vaatimus oli pienjännitedirektiivin (2006/95/EY) 8 artiklan 1 kohdasta johtuvien vaatimusten vastainen.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan valmistaja saa saattaa markkinoille CE-merkinnällä varustettuja tuotteita ilman, että tällaisen tuotteen osalta suoritettaisiin uusi vaatimustenmukaisuuden arviointi. Hankintayksikkö voi hankinta-asiakirjoissa sinänsä asettaa tarjoajille tuotesertifikaatin esittämistä koskevan vaatimuksen. Hankintayksikkö ei kuitenkaan voi edellyttää, että tuotteella on puolueettoman sertifiointilaitoksen sertifikaatti siitä, että tuote on hyväksytty EU:n markkinoille, koska CE-merkintä osoittaa tuotteen vaatimustenmukaisuuden riippumatta siitä, onko tuote valmistettu unionin jäsenvaltiossa tai muussa valtiossa.

Laki julkisista hankinnoista (348/2007)

Sähköturvallisuuslaki (410/1996) 5 § 1 momentti 1 kohta, 14 § 1 momentti (1465/2007)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/18/EY julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavaraj- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta (hankintadirektiivi)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/95/EY tietyllä jännitealueella toimivia sähkölaitteita koskevan jäsenvaltioiden lain-säädännön lähentämisestä (pien-

jännitedirektiivi) 8 artikla 1 kohta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 765/2008 tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditoitua ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta (akkreditointi- ja markkinavalvonta-asetus) 30 artikla 3 kohta

Unionin tuomioistuimen tuomiot C-14/02, ATRAL (EU:2003:265, 49 kohta), C-662/15, Lohmann & Rauscher International (EU:C:2016:903, 28–30 kohta), C-220/15, komissio v. Saksa (EU:2016:815, 41 ja 42 kohta), C-277/15, Servoprax (EU:C:2016:770, 37 kohta) sekä C-489/06, komissio v. Kreikka (EU:C:2009:165, 43 ja 56 kohta)

KHO:2017:126

Hallintoriita – Aiheettomasti maksetun palkan takaisinperintä – Kunnallinen viranhaltija – Kolmen vuoden määräaika – Velan vanhentumisesta annettu laki – Erityislain ja yleislain suhde – Määräaika hallintoriitahakemuksen vireillepanolle

X:n kaupunginkamreeri teki 31.12.2010 päätöksen viranhaltija A:lle vuodelta 2007 aiheettomasti maksetun palkan takaisinperimisestä. A ei hakenut muutosta määrittyneeseen päätökseen. Saadakseen ulosottokelpoisen päätöksen X:n kaupunginhallitus teki hallinto-oikeudelle 27.12.2013 saapuneen hallintoriitahakemuksen, jossa kaupunginhallitus vaati A:n velvoittamista suorittamaan aiheettomasti maksettu palkka takaisin kaupungille.

Hallinto-oikeus hyväksyi hakemuksen ja velvoitti A:n suorittamaan hänelle aiheettomasti maksetun palkan takaisin X:n kaupungille. Päätöksessään hallinto-oikeus katsoi, että kaupunginkamreerin päätös oli tehty kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 56 §:n 4 momentissa tarkoitetussa kolmen vuoden määräajassa ja että saatavan vanhentuminen oli näin ollen katkaistu. Velan vanhentumisesta annetun lain mukaisesti vanhentumisen katkaisemisesta oli alkanut kulua uusi, entisen pituinen vanhentumisaika. Kaupungin hallintoriitahakemus oli tehty ajoissa.

Korkein hallinto-oikeus kumosi A:n valituksesta hallinto-oikeuden päätöksen. Kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa ei ollut säännöksiä viranhaltijalta takaisin perittävän palkan vanhentumisen katkaisemisesta. Lain esitöissä (HE 196/2002 vp) esitetyn perusteella kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain säännökset palkan takaisinperinnästä olivat erityislain asemassa suhteessa velan vanhentumisesta annettuun lakiin. Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 56 §:n 4 momentti huomioon ottaen kaupungin hallintoriitahakemus A:lle vuodelta 2007 aiheuttomasti maksetun palkan takaisinperimisestä olisi tullut panna vireille hallinto-oikeudessa momentissa tarkoitettussa kolmen vuoden määräajassa palkan maksamisesta. Kaupunginkamreerin päätöksellä palkan takaisinperinnästä, johon A ei ollut hakenut muutosta valittamalla, ei ollut sellaista merkitystä, että määräajan hallintoriitahakemuksen vireillepanolle voitaisiin katsoa alkaneen mainitusta päätöksestä tai että päätös olisi katkaissut kulumassa olleen hallintoriitahakemuksen vireillepanolle säädetyn määräajan.

Kunnallisesta viranhaltijasta annettu laki 56 § 1 ja 4 momentti L velan vanhentumisesta 2 § 1 momentti
Vert. KHO 2009:10 ja KHO 2012:121

KHO:2017:130

Ampuma-ase – Hankkimislupa – Tulivoimainen ase – Useita aseita – Harrastusperuste

Poliisilaitos oli hylännyt A:n hakemukset ampuma-aseiden hankkimis- ja hallussapitoluvista, koska A:lla oli jo harrastuksiin sopivat aseet eikä hän ole esittänyt hyväksyttävää perusteita sille, että hakemusten mukaiset uudet aseet soveltuisivat aseiden kaliiperit huomioon ottaen paremmin ilmoitettuihin ampumaharrastusmuotoihin kuin hänellä jo olemassa olevat käsiaseet.

Hallinto-oikeus oli hylännyt A:n valituksen. Hallinto-oikeus oli todennut, että A:lla oli voimassa olevat hallussapitoluvat hänen ampuma-aselupahakemuksissaan ilmoittamiin käyttötarkoituksiin hyvin soveltuville aseille. A ei hake-

muksista ja valituksesta saatavan selvityksen mukaan harrastanut kilpa-ammuntaa eikä hänellä ollut kilpailullisia tavoitteita, vaan hänen harrastuksensa perustui vapaauotoisempaan ampumiseen. Hän ei ollut esittänyt ampumaseteläin mukaisia hyväksyttävyyksiä lisäaseiden hankkimiselle.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi A:n valituksen. Asiassa oli kysymys hankkimis- ja hallussapitoluvista kolmeen kertatulitoimiseen revolveriin ja kolmeen itselataavaan kertatulitoimiseen pistooliin. Ampumaseteläin mukaan hankkimis- ja hallussapitolupien myöntämisen edellytyksiä harrastusperusteella tällaisille erityisen tulivoimaisille asetyypeille oli arvioitava tiukemmin kuin muille asetyypeille. Kysymyksessä olevia kuutta hakemusta oli tullut arvioida kokonaisuutena yhdessä A:n aiempien hallussapitolupien mukaisten käsiaseiden kanssa. A ei ollut esittänyt harrastusammunnan lisäksi kilpailullisia tavoitteita ampumaharrastukselle. A:n esittämä harrastusperuste huomioon ottaen hänellä olevien aiempien hallussapitolupien mukaisten aseiden ei voitu katsoa olevan ilmoitettuun harrastusammuntaan siten soveltumattomia, että uusien aseiden hankkiminen ja hallussapito olisi perusteltua. Hakemusten kohteena olevien kaikkien aseiden hankkimiseen ei ollut tällöin esitetty sellaista harrastustoimintaa koskevaa selvitystä, jota voitaisiin pitää lupaharkinnassa merkityksellisenä. Poliisilaitos oli voinut harkintavaltaansa rajoissa hylätä hakemukset.

Ampumaseteläki 43 § 1 momentti, 44 § 1 momentti ja 45 § 1 momentti ja 2 momentti 2 kohta

KHO:2017:132

Kehitysvammaisten erityishuolto – Perusoikeuksien rajoittaminen – Muun kuin laissa säädetyn rajoitustoimenpiteen käyttäminen – Kameravalvonta – Kehitysvammaisen henkilökohtaisessa käytössä olevan huoneen ja wc-tilojen kameravalvonta – Yksityiselämän ja kotirauhan suoja – Muutoksenhakuajajärjestys

Kehitysvammaisten erityishuolosta annetussa laissa, sellaisenaan kuin se on muutettuna lailla 381/

2016, ei ole säädetty rajoitustoimenpiteistä, jonka perusteella voitaisiin päättää kehitysvammaisen henkilökohtaisessa käytössä olevan huoneen ja wc-tilojen kameravalvonnasta. Tällaisen kameravalvonnan käyttämisestä päättäminen ei ole kehitysvammaisten erityishuolosta annetun lain nojalla sallittua. Tältä osin ei ole oikeudellista merkitystä sillä, että rajoitustoimenpide, jota ei sallita mainitussa laissa, mahdollisesti olisi asianomaisen kehitysvammaisen henkilön edun mukainen tai hänen perusoikeuksiaan vähemmän rajoittava kuin sallitut rajoitustoimenpiteet.

Erytishuoltopiirin kuntayhtymän erityishuollon johtoryhmän päätös kehitysvammaisen henkilökohtaisessa käytössä olevaan huoneeseen ja wc-tiloihin kohdistuneen kameravalvonnan lopettamisesta oli luonteeltaan sellainen laissa sääntelemätöntä rajoitustoimenpidettä koskeva asia, jossa oli noudatettava samaa muutoksenhakujärjestystä kuin haettaessa muutosta päätökseen, jolla on päätetty käyttää laissa säädettyjä rajoitustoimenpiteitä. Näin ollen asian käsitteleminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa edellytti valituslupaa.

Kehitysvammaisten erityishuolosta annettu laki 81b § (381/2016) 1 ja 3 momentti ja 81d § (381/2016) Ks. KHO 15.6.2017/2874

KHO:2017:133

Liikennelupa – Tavaraliikenteen yhteisölupa – Liikenteestä vastaava henkilö – Usean yhtiön liikenteestä vastaava henkilö – Liikenteenharjoittaja-asetus

EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksessa ei ollut rajoitettu asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun liikenteestä vastaavan henkilön oikeutta toimia liikenteestä vastaavana henkilönä useammassa kuin yhdessä yrityksessä. Tällaista rajoitusta ei ollut myöskään kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetussa laissa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, toisin kuin ELY-keskus, että kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 15 §:n 3 momentin säännöstä oli tulkittava siten, että liikenteenharjoittaja-asetuksessa ja kansallisessa laissa säädetty edellytykset täyttävä hen-

kilö voi toimia liikenteestä vastaavana henkilönä myös niissä konserniin tai vastaavaan yhtymään kuuluvissa yrityksissä, joihin henkilöllä ei ole liikenteenharjoittajasetuksen 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyä yhteyttä.

Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä 8 § ja 15 § 3 momentti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1071/2009 maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä koskevista yhteisistä säännöistä ja neuvoston direktiivin 96/26/EY kumoamisesta 3 ja 4 artikla

Verotusasiat

KHO:2017:111

Arvonlisävero – Ennakkoratkaisupyynnön tuomioistuintuomioon – Tavarantoiminnan ja palvelun myynnin käsitteet – Purkutyöpalvelun myynti – Purkujätteen hyödyntäminen – Purkukohteen osto – Purkupalvelun myynti

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä olevassa arvonlisäverotusta koskevassa asiassa oli ratkaistavana kysymys arvonlisäverodirektiivin 2006/112/EY 2 artiklan 1 kohdan a ja c alakohdan, 14 artiklan 1 kohdan ja 24 artiklan 1 kohdan tulkinnasta teollisuuden purkutyöurakoita suorittavan A Oy:n liiketoimintaan.

Korkein hallinto-oikeus päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan SEUT 267 artiklassa tarkoitettua ennakkoratkaisupyynnön:

1. Onko yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 2 artiklan 1 kohdan c alakohdasta, luettuna yhdessä direktiivin 24 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkittava siten, että liiketoimintaan purkutyöurakoita suorittavan yhtiön suorittaman purkutyöuran katsotaan käsittävän vain yhden liiketoimen, kun purkutyöyhtiön ja tilaajan välisessä sopimuksessa noudatettavien ehtojen mukaan purkutyöyhtiön velvollisuutena on purkujätteen poiskuljettaminen ja purkutyöyhtiö voi – siltä osin kuin purkujätteeseen sisältyy metalliromua – myydä metalliromun edelleen kierrätysromua ostaville yrityksille?

Vai onko, kun otetaan huomioon arvonlisäverodirektiivin 2006/112/EY 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännös, luettuna yhdessä direktiivin 14 artiklan 1 kohdan säännöksen kanssa, mainitunlaisista purkutyösopimusta tulkittava siten, että sopimus sisältää kaksi liiketointa, eli yhtäältä purkutyöyhtiön suorittaman palvelun myynnin purkutyön tilaajalle ja toisaalta purkutyöyhtiön edelleen myytävissä olevan metalliromun oston purkutyön tilaajalta?

Onko asiassa merkitystä sillä, että purkutyöyhtiö ottaa purkutyötä hinnoitellessaan hintaa alentavana tekijänä huomioon sen, että purkutyöyhtiön on mahdollista saada tuloja myös purkujätteen hyödyntämisestä?

Onko asiassa merkitystä sillä, että hyödyntämiskelpoisen purkujätteen määrästä ja arvosta ei ole sovittu purkutyösopimuksessa eikä sitä ole sovittu myöhemminkään ilmoitettavaksi purkutyön tilaajalle, ja sillä, että purkujätteen määrä ja arvo selviää vasta, kun purkutyöyhtiö myy sen edelleen?

2. Onko arvonlisäverodirektiivin 2006/112/EY 2 artiklan 1 kohdan a alakohdasta, luettuna yhdessä direktiivin 14 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkittava tilanteessa, jossa liiketoimintanaan purkutyöurakoita suorittava yhtiö tekee purettavan kohteen omistajan kanssa sopimuksen siitä, että purkutyöyhtiö ostaa purettavan kohteen ja sopimuksessa purkutyöyhtiö sitoutuu purkamaan kohteen ja vie mään purkujätteen pois tietyssä sopimuksessa määritellyssä ajassa sopimussakon uhalla, siten, että kysymyksessä on vain yksi liiketoimi, joka käsittää purettavan kohteen omistajan suorittaman tavarantoiminnan purkutyöyhtiölle?

Vai onko, kun otetaan huomioon arvonlisäverodirektiivin 2006/112/EY 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan säännös, luettuna yhdessä direktiivin 24 artiklan 1 kohdan säännöksen kanssa, mainitunlaisista sopimusta tulkittava siten, että se sisältää kaksi liiketointa, eli yhtäältä purettavan kohteen omistajan suorittaman tavarantoiminnan purkutyöyhtiölle ja toisaalta purkutyöyhtiön suorittaman purkutyöpalvelun tavarantoiminnan myyjälle?

Onko asiassa merkitystä sillä, että purkutyöyhtiö ottaa tavaraa koskevan ostopalkkionsa hin-

noittelussa sitä alentavana tekijänä huomioon tavarantoiminnan purkamisesta ja poiskuljettamisesta purkutyöyhtiölle aiheutuvat kustannukset?

Onko asiassa merkitystä sillä, että tavarantoiminnan myyjä on tietoinen tavarantoiminnan purkamisesta ja poiskuljettamisesta purkutyöyhtiölle aiheutuvien kustannusten ottamisesta huomioon tavarantoiminnan hintaa alentavana tekijänä, kun otetaan huomioon, ettei näistä kustannuksista sovi osapuolten välillä eikä näiden kustannusten arvioidun tai toteutuneen määrän ole tarkoitus missään vaiheessa tulla tavarantoiminnan myyjän tietoon?

Verohallinnon arvonlisäverotusta koskeva ennakkoratkaisu ajalle 11.6.2015–31.12.2016.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 2 § 1 momentti, 8 c §, 8 d §, 17 § ja 18 §

Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c alakohdasta, 14 artikla 1 kohta, 24 artikla 1 kohta ja 199 artikla

KHO:2017:112

Arvonlisävero – Kansainväliseen kauppaan liittyvät verottomuudet – Palvelun myynti ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesialuksen lastin välittömiä tarpeita varten – Lastin nostopalvelu – Unionin tuomioistuimen antama ennakkoratkaisu

Asiassa oli ratkaistavana kysymys arvonlisäverodirektiivin 2006/112/EY 148 artiklan d alakohdan tulkinnasta tilanteessa, jossa lastin nosto ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevaan vesialukseen ja pois mainitunlaisesta aluksesta suoritettiin A Oy:n alihankkijan toimesta ja A Oy veloitti palvelun edelleen taholta, joka veloitti sen edelleen joko laivanvarustajalta tai lastinhaltijalta.

Unionin tuomioistuin lausui korkeimman hallinto-oikeuden sille tekemän ennakkoratkaisupyynnön johdosta 4.5.2017 antamassaan tuomiossa C-33/16, A, että

1) Arvonlisäverodirektiivin 2006/112/EY 148 artiklan d alakohdasta on tulkittava siten, että lastin nosto alukseen ja pois aluksesta ovat palvelujen suorituksia, jotka suoraan palvelevat kyseisen direktiivin 148 artiklan a alakohdassa

tarkoitettujen merialusten lastin välittämiä tarpeita.

2) Arvonlisäverodirektiivin 2006/112 148 artiklan d alakohtaa on tulkittava siten, että yhtäältä arvonlisäverosta voidaan vapauttaa sekä ne lastin nostamista kyseisen direktiivin 148 artiklan a alakohdassa tarkoitettuun merialukseen tai pois aluksesta koskevat palvelut, jotka suoritetaan kyseisen palvelun viimeisessä myyntiportaassa, että myös aikaisemmassa myyntiportaassa suoritettavat palvelut, kuten palvelu, jonka alihankkija suorittaa tietyille talouden toimijalle, joka sitten laskuttaa sen edelleen huolinta- tai kuljetusliikkeitä, ja toisaalta arvonlisäverosta voidaan vapauttaa myös kyseisen lastin haltijalle, kuten sen viejälle tai tuojalle, suoritettavat lastin nostopalvelut.

Kun otettiin huomioon unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisussa lausuttu, korkein hallinto-oikeus katsoi, että ennakkoratkaisuhakemuksessa tarkoitettujen lastin nostopalvelujen ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevaan vesialukseen ja pois aluksesta olivat arvonlisäverolain 71 §:n 3 kohdassa tarkoitettuja verosta vapautettuja palveluja, kun yhtiö veloitti alihankkijan toimesta suoritettujen palvelujen edelleen huolinta- tai kuljetusliikkeitä.

Keskusverolautakunnan arvonlisäverotusta koskeva ennakkoratkaisu ajalle 1.10.2014–31.12.2015. Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta ja 71 § 3 kohta Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annettu neuvoston direktiivi 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c alakohta sekä 148 artikla a, c ja d alakohta Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-33/16, A

KHO:2017:116

Tuloverotus – Verotusmenettely – Verovelvollisen ilmoittamisvelvollisuus – Verotuksen oikaisu verovelvollisen vahingoksi – Sovellettava säännös – Luottamuksensuojat – Viranomaisen noudattama käytäntö

A oli saanut sukurahastolta opintojaan varten apurahoja, jotka A oli ilmoittanut valituksenalaisia verovuotia 2011 ja 2012 edeltävinä kahdena peräkkäisenä verovuotena ve-

roilmoituksillaan lisäämällä niiden määrät saamiensa esitäytettyjen veroilmoitusten veronalaisia tuloja koskevaan kohtaan sekä tarkentanut tietoja apurahan maksajan osalta veroilmoituksen lisätiedoissa. Verohallinto oli verovuosilta 2009 ja 2010 toimittamissaan verotuksissa poikennut A:n veroilmoituksista siten, että ilmoitettuja apurahoja ei ollut säännönmukaisessa verotuksessa luettu A:n veronalaisiin tuloihin.

A ei ollut ilmoittanut verovuosina 2011 ja 2012 saamiaan apurahoja enää näiltä verovuosilta antamallaan veroilmoituksilla. Mainitulta rahastolta saadut apurahat olivat korkeimman hallinto-oikeuden toiselle henkilölle 7.10.2013 antaman päätöksen KHO 2013:156 mukaan saajansa veronalaista ansiotuloa. Verohallinto ei tästä huolimatta ollut toimittanut verotuksen oikaisua A:n vahingoksi perustellen 19.12.2013 tekemiään päätöksiä verotusmenettelystä annetun lain 56 §:n 2 momentin säännöksellä. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että koska apurahoja ei ollut ilmoitettu veroilmoituksella, verotuksen oikaisuun verovelvollisen vahingoksi oli sovellettava verotusmenettelystä annetun lain 56 §:n 4 momentin säännöstä riippumatta siitä, oliko A menetellyt moitittavasti jättämällä apurahat ilmoittamatta.

Mainittujen apurahojen verokohtelua oli pidettävä tulkinnanvaraisena vielä silloin, kun A oli antanut veroilmoitukset verovuosilta 2010 ja 2011. A:n oli jättämällä apurahat ilmoittamatta veroilmoituksillaan katsottava toimineen vilpittömässä mielessä Verohallinnon noudattaman käytännön mukaisesti. Koska asiassa ei ollut ilmennyt verotusmenettelystä annetun lain 26 §:n 2 momentissa tarkoitettuja erityisiä syitä, joiden vuoksi asia olisi tästä huolimatta tullut ratkaista A:n vahingoksi, A:lle oli myönnettävä asiassa luottamuksensuojaa. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja toimitetut verotukset saatettiin voimaan.

Verovuodet 2011 ja 2012. Tuloverolaki 29 § 1 momentti ja 82 § 1 momentti 1 kohta Laki verotusmenettelystä 7 § 1 momentti, 26 § 2 momentti (1079/2005) ja 56 § (1079/2005)

KHO:2017:127

Elinkeinotulon verotus – Yritys-järjestely – Asiantuntijakustannukset – Vähennyskelpoisuus – Vuosikulu – Aktivointi

A Oyj muodosti toisen yhtiön kanssa yhteisyrityksen. Yhteisyritys muodostettiin A Oyj:n puolelta eriyttämällä ensin liiketoimintasiirrolla A Oyj:n harjoittama kyseessä oleva liiketoiminta A Oyj:stä yhtiön täysin omistamalle B Oy:lle. Liiketoimintasiirron jälkeen B Oy:n kaikki osakkeet siirrettiin osakevaihdolla yhteisyritykselle (ABC B.V.), jonka osakkeista A Oyj omisti 49,9 prosenttia ja äänivallasta 50,1 prosenttia osakevaihdon jälkeen. Yhteisyritykseen mukaan tullut toinen yhtiö omisti loput yhteisyrityksen osakkeista.

A Oyj:n järjestelyihin käyttämät asiantuntijakustannukset liittyivät yhtiön yhden liiketoiminta-alueen strategiseen suunnitteluun ja sitä seuranneeseen konsernin rakenteelliseen muokkaamiseen. Toteutuneissa järjestelyissä, joissa A Oyj ei ollut hankkinut uutta liikeomaisuutta kaupalla tai siihen verrattavalla muulla toimenpiteellä, vaan se oli käyttänyt yritys-järjestelydirektiivissä ja elinkeinotulon verotamisesta annetussa laissa tarkoitettuja yritys-järjestelyjä, ei osakaan asiantuntijakustannuksista voitu lukea ABC B.V:n osakkeiden hankintamenojen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 14 §:n 1 momentin perusteella. Valituksessa tarkoitettujen kustannusten olivat elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 7 §:ssä ja 8 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuja yhtiön elinkeinotoiminnassaan käyttämiä tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita menoja. Verovuosi 2007.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 7 § ja 8 § 1 momentti 7 kohta

KHO:2017:128

Henkilökohtaisen tulojen verotus – Verotusmenettely – Veron kiertäminen – Valituksen hylkäämistä tarkoittavan vaatimuksen esittäminen – Asian tutkimisen laajuus tuomioistuimessa

Asiassa oli kysymys siitä, oliko A (FI) LLC:llä (jäljempänä A) oikeus vähentää omistajiltaan ottamista

mezzanine-lainoista maksetut korot. A ei ollut ilmoittanut korkoja eikä vaatinut niitä vähennettävänä yhtiön verovuosilta 2005–2010 antamissa veroilmoituksissa. Verotuksen oikaisulautakunta oli hylännyt A:n oikaisuvaatimuksen korkojen vähentämisestä.

A oli valittanut verotuksen oikaisulautakunnan päätöksestä hallinto-oikeuteen ja uudistanut oikaisulautakunnassa esittämänsä vaatimuksen. Veronsaajien oikeudenvälontayksikkö oli antanut valituksen johdosta vastineen, jossa se oli muiden seikkojen ohella vedonnut verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n säännökseen ja vastustanut korkovähennysten myöntämistä. Hallinto-oikeus oli A:n valitukseen antamassaan päätöksessä lausunut muun ohella, ettei verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n säännöksen soveltuvuus ollut ratkaistavana verotusta toimitettaessa. Verotuksen oikaisulautakunta ei ollut perustellut päätöstään tällä perusteella, eikä hallinto-oikeus päätöksensä perustelujen mukaan ollut voinut säännöksen soveltamisedellytyksistä pykälän 2 momentissa säädetty huomioon ottaen, ottaa asiaa ensi asteena ratkaistavakseen.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että käsiteltävänä olevassa asiassa verovelvollinen oli ollut muutoksenhakijana oikaisulautakunnassa ja hallinto-oikeudessa. Veronsaajien oikeudenvälontayksikkö oli käyttänyt asiassa ensimmäisen kerran puhevaltaa antaessaan vastineen hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeuden olisi tullut tutkia kaikki ne perusteet, joihin Veronsaajien oikeudenvälontayksikkö oli valituksen hyväksymistä vastustaessaan tukeutunut. Näin ollen hallinto-oikeuden olisi tullut ottaa päätöksessään kantaa myös verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n säännöksen soveltavuuteen asiassa. Verovuodet 2005–2010.

Verotusmenettelystä annetun lain 28 §, 62 §, 66 § ja 70 §

KHO:2017:129

Arvonlisävero – Vähennysoikeus – Tytäryhtiön osakkeiden myyntiin liittyvät kulut – Liike-toiminnan lopettaminen

A Oy oli X-konsernin alakonsernin emoyhtiö, joka veloitti tytäryhtiöltään tuotekehitys- ja hallinnointipalveluja. Konsernin liiketoimintaa lopetettaessa A Oy myi useissa maissa sijaitsevien tytäryhtiöidensä osakkeet konsernin ulkopuoliselle ostajalle. Asiassa oli kysymys siitä, oliko yhtiöllä oikeus vähentää osakkeiden myyntiä varten hankkimiinsa asiantuntijapalveluihin sisältyneet tai käännetyn verovelvollisuuden perusteella suoritetut arvonlisäverot.

Asiassa oli selvitetty, etteivät mainitut kulut sisältyneet osakkeiden myyntihintoihin. Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta, jossa kulut oli unionin tuomioistuimen tuomioon asiassa C-29/08, SKF, viitaten katsottu A Oy:n yleiskuluiksi ja tuomioon asiassa C-408/98, Abbey National, viitaten toiminnan lopettamiseen liittyvinä kuluina vähennyskelpoisiksi. Korkein hallinto-oikeus totesi, että A Oy:llä oli oikeus arvonlisäverolain 102 §:n 1 momentin 1 kohdan ja 117 §:n nojalla oikeus vähentää kulut siltä osin kuin A Oy:n toiminta ennen toiminnan lopettamista oli ollut arvonlisäveron soveltamisalaan kuuluvaa vähennykseen oikeuttavaa toimintaa. Äänestys 4–1.

Arvonlisäveron maksuunpano tilikauden 1.4.2013–31.3.2014 kohdekaudelta 2/2014.

Arvonlisäverolaki 102 § 1 momentti 1 kohta ja 2 momentti
Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annettu neuvoston direktiivi 2006/112/EY 168 artikla a alakohta
Unionin tuomioistuimen tuomiot asioissa C-29/08, SKF ja C-408/98, Abbey National

KHO:2017:131

Henkilökohtaisen tulon verotus – Kiinteistön vuokraus – Vapaa-ajan asunto – Vuokratulon hank-

kimisestä aiheutuneet menot – Lomamökin tyhjiällä olo – Tulonhankkimistarkoitus

A oli alun perin käyttänyt hiihtokeskuksen lähellä sijaitsevaa, vuonna 2005 valmistunutta vapaa-ajan asuntoaan yksinomaan itse. Vuonna 2011 A oli tehnyt ammattimaisen välittäjän kanssa sopimuksen vapaa-ajan asunnon välittämisestä vuokrattavaksi lyhytaikaisilla vuokrasopimuksilla. Tämän jälkeen asunto oli vuokrattavissa vuokranvälittäjän varausjärjestelmän kautta. Myös A:n oli käytettävä varausjärjestelmää, kun hän varasi asunnon omaan käyttöönsä. Vuonna 2012 A oli käyttänyt vapaa-ajan asuntoa itse 70 vuorokautta ja asunto oli ollut vuokrattuna 105 vuorokautta. Muun ajan vuodesta 2012 asunto oli ollut tyhjiällä.

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa kysymys siitä, olivatko vapaa-ajan asuntoon kohdistuvat kulut ja poistot A:n verotuksessa vähennyskelpoisia niiden päivien osalta, jolloin asunto oli ollut tyhjiällä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, ettei kulujen ja poistojen vähennyskelpoisuutta arvioitaessa merkitystä ole sillä, että A oli alun perin hankkinut vapaa-ajan asunnon omaan käyttöönsä varten, vaan että vähennyskelpoisuutta oli arvioitavaksi perusteella, mihin tarkoitukseen asuntoa oli verovuonna 2012 käytetty. Kun otettiin huomioon asiassa asunnon käytöstä ja vuokraustoiminnan järjestämisestä esitetty selvitys kokonaisuudessaan, korkein hallinto-oikeus katsoi, että vapaa-ajan asuntoa oli verovuonna 2012 käytetty pääasiassa tulonhankkimistoiminnassa. Tämän vuoksi A:n asunnosta saamien vuokratulojen vähennykseksi ei ollut luettava vain vuokralle annettuja päiviä vastaavaa osaa asuntoon kohdistuvista kuluista ja poistoista, vaan kuluista ja poistoista vähennyskelpoista oli myös se osa, joka vastasi päiviä, jolloin asunto oli verovuoden aikana ollut tyhjiällä. Verovuosi 2012.

Tuloverolaki 54 § 1 momentti
Ks. KHO 13.8.2008 T 1881 (lyhyt ratkaisuseloste)